

ENTREVISTA

Biel Mesquida

Narrador i poeta

E.P. El llibre recull articles publicats al 'Diario de Mallorca', però són peces ben literàries. ¿En quin sentit estan condicionades pel seu origen periodístic?

B.M. Estan –volgudament– condicionades per ser textos fets per a un diari literalment i en tots els sentits. Cadascun dels llocs on faig les meves pintades marca l'escriptor, o sia, la seva pràctica (la tria, l'arquitectura i la construcció de les paraules, per dir tres maneres de fer del mestre d'obres de la lletra, van lligades amb una disciplina d'espai i de temps provocada pel suport: no és el mateix fer uns *graffitis* al ciment d'un hotel nou, uns versos a una plaqueta o un article a la pàgina d'un diari). Aquests diferents llocs marquen les intencions i les intensitats d'aquell que confegeix paraules respecte al llegidor (el llegidor com a catalitzador de les secrecions i els ardors de l'escriptor). Que quedi ben clar i senzill que sempre he sabut que la literatura bona, la literatura, es podia trobar en tots els llenguatges perquè precisament aquest és per a mi el cervell de la seva definició primera de text literari: un llenguatge que travessa tots els llenguatges. I tots aquests llenguatges són la seva pedrera, el seu filó, la matèria viva d'on crea vida. I els meus mestres més savis i més seductors –els que sintetitzen millor amb les idees literàries pròpies– m'ensenyaren que escriure a un diari era fer-ho a un lloc ple de limitacions i fronteres, en què la lletra agafava una tensió singular. Hi ha tants d'emperons en l'escriptura de diari (des de l'espai fins a la manca de temps, des de l'actualitat dominant fins al treball dominant) que aquestes mateixes coaccions es transformen en reptes que cal superar, en proves verbals que cal resoldre, en un treball constant amb la llengua per fugir de les rutines, dels llocs comuns i de l'encarcament. Escriure en la premsa com a manera de fertilitzar la llengua i carregar-la de processos vitals: escriure en la premsa com a manera de ser viu dins la tribu, de lluitar contra la mort en la lletra del diari i de diari. Potser la resposta sembla massa matisada emperò així m'han ensenyat a escriure Xènius i Ramon Barnils, Josep Pla i Joan de Sagarra, J.V. Foix i en Tià de la Real, Pere Gimferrer i El Mascler Ros, Blai Bonet i Nabòkov, Azorín i Larra, Josep Maria de Sagarra i Nadal Batle, Gaziell i Narcís Comadira, Paul Morand i Jordi Llovet, per anomenar alguns dels que tenc molt a prop per motius d'aprenentatge i per cultura primera. De tot això

“Tenim una política cultural de protecció dels aborígens”

► Biel Mesquida (Castelló de la Plana, 1947) ha tocat tots els gèneres, des de la narrativa breu (*Self-Service*, *El bell país on els homes desitgen els homes*, *Som l'altre*) fins a la novel·la (*L'adolescent de sal*, *Putà Marès* (Ahí), *Doi*, *Excelsior o el temps escrit*, *Vertígens*) passant per la poesia (*The blazing library*) i per la prosa no de ficció. Ha fet també de crític literari, cosa que li ha costat “situacions estúpides, incivilitzades”.

E.P. És possible ser un crític literari independent en aquest país?

B.M. Ser un crític lliure i independent és possible i és necessari més que mai en una literatura i una cultura catalanes que fan el bategot. Només si es produeixen les volcàniques sedassades que la crítica lliurepensadora i sàvia hauria de practicar hi pot haver adob a tantes de malalties i pestes com ens ataquen. Els dits crítics que estan venuts al servei del mercat, del comerç i de la manipulació de la literatura no són altra cosa que els cans de bou de les multinacionals de l'edició, que funcionen com a sistemes deshumanitzadors al servei de la dictadura econòmica produïda per la globalització i la marginació de la cultura entesa només com a fet decoratiu. La desolació és el fantasma que recorre la dita crítica de la majoria dels mitjans de comunicació que fan el joc al màrqueting dels interessos. Així contribueixen a fer créixer les ignoràncies i el patètic resclús de tanta lletra morta. La crítica universitària d'escriptors vius és quasi inexistent. I seria tan i tan necessària per a autors i lectors!

E.P. En ocasions anteriors s'ha mostrat molt crític amb el fet que la política cultural deixi de banda la traducció de literatura catalana. La situació continua igual?

B.M. Els governs catalans no exporten la literatura o ho fan de manera institucional, la qual cosa produeix la sensació de ser rates de laboratori institucional i pur testimoni d'una literatura que només serveix per als autòctons. Tenim una política cultural de protecció dels aborígens i no de presentació exterior, d'obertura i d'intercanvi. Tenim una cultura ressentida i només preocupada pels endemismes. Des de fora no ens veuen i els que ens pressenten (de pressentir) creuen que som supervivents d'un genocidi que escrivim i vivim en català per empenyar-los.

E.P. Tenim el país que ens mereixem?

B.M. Estimada entrevistadora, no creu que aquesta pregunta és rutinària i tòpica?

resulta que l'origen periodístic dels escrits de *T'estim a tu* ha estat un condicionament que m'ha fet escriure. I he tengut un diari que m'ha donat les llibertats i el suport.

E.P. Vostè diu que escriu per necessitat. Però això sembla incompatible amb els compromisos periodístics, que marquen una extensió concreta dels textos i t'obliguen a tenir-los enllestits tal dia i tal hora. ¿Tots els textos d'aquest llibre han nascut de la necessitat?

B.M. Absolutament tots han nascut de la necessitat, setmana rere setmana durant els tres darrers anys del segle XX, de contar històries reals en la darrera plana d'un diari local. Contar vol dir construir amb les eines de la literatura un quadre de paraules en què els problemes de l'actualitat es trunyellen amb les creacions dels humans. Les visions dels successos quotidians es conjuguen amb les perversions malignes per aconseguir un escrit que, des de l'inacabable mirador de l'indirecte, concentra els batecs d'un temps. I el fet de trobar-se a la darrera plana d'un diari vol dir que primer de tot faig l'escrit per als meus contemporanis i segon de tot per als lectors del futur. Una de les forces cap on escric és la de la duració: fer un *monumentum* de mots que lluiti contra els temps: contra l'oblit, que pugui tocar amb les lletres uns lectors futurs i els faci sentir i el faci enramar. Dues limitacions d'escriure en un diari, l'extensió del text i l'obligació de lliurar-lo en una data determinada, són una forma d'esmolat les meves idees i convertir-les en les paraules més exactes possibles per aconseguir un festival d'afectes i efectes per al llegidor sense cap defecte. En tres anys han sortit peces defectuoses i textos oblidables que són el tribut que cal pagar per fer feina en aquestes condicions o per tenir un dia de feina particularment desafortunat. Crec en una ètica de l'escriure: l'escriptor hauria de ser com un neurocirurgià o un enginyer de seguretat aeronàutica: si s'equivoquen, el pacient pot morir o l'avió caure. Perquè l'escriptor sap que la lletra, de vegades, també i tan bé mata.

E.P. Són peces combatives contra els problemes de la societat mallorquina. ¿La ficció és útil per posar en crisi la realitat?

B.M. Quan era molt jove i absolutament rimbaudià (canviar la literatura com a manera de canviar la societat i de canviar la vida), pensava que la literatura era un cervelltrèmol tan potent i tan electrificant que podia catalitzar processos que posassin en crisi els individus lectors i, d'aquesta manera, lector més lector, una part de la societat fos discernida, sedassada i posada en crisi. Ara, i amb una experiència llarga i meditada, crec que la literatura pot estamenejar el lector, fer-li funcionar els cinc i mil sentits, dur-lo a llocs inconeguts o mostrar-li tot quant no veia en els coneguts: canviar-li la vida.

Aquesta sí que crec que és una de les energies saludables de la literatura: vivificar el lector, fer-lo pensar, fertilitzar-lo, fer-li companyia i sembrar-li planters de verda vida. Deixondir el lector com a manera de despertar la societat?

E.P. Ataca Mallorca des de dintre. Em fa l'efecte que, en el fons, en aquests textos hi ha més amor que autoodi cap a l'illa. M'equivoco?

B.M. Atacar Mallorca? Mentida! Dinamit Mallorca, la faig volar –dins aquesta relació sadomasoquista que és l'amor vertader– en un conjunt de fragments verbals, en una mala fi de teselles d'un mosaic fet de mots, en una simfonia de miradors de lletra que volen mostrar –d'aquesta manera indirecta que és la gran energia sàvia de la literatura– un més enllà de qualsevol ideologia, un més enllà de qualsevol sermó, un més enllà de qualsevol mirall: el panorama esmicolat, múltiple, bell i terrible d'un món local i rodó dels tres darrers anys del segle XX. I que aquesta lletra local, perquè és de bon de veres, vull que pugui tocar qualsevol llegidor del planeta.

E.P. No és la primera vegada que adopta un to de denúncia cap a la societat mallorquina. Suposo que tampoc no serà l'última...

B.M. Escric des d'on som i triï l'univers de les meves proses en el Parc Temàtic de la Mallorca que m'envolta. És intencionat el redol on succeeixen coses en els meus escrits. Per a la seva concepció he utilitzat el cinc sentits per amarar-me de les notícies, fets, successos... que passen cada dia i cada nit i d'aquesta feina en surten els ulls de les contarelles. *T'estim a tu* seria com si hagués convertit Mallorca en una bola de discoteca feta de bocinets de mirall que reflecteixen mil i un mons en un món. Si aquests enlluernaments mostren fets malignes, amors i desamors apassionats, morts de tota casta i

“Tots els textos de *T'estim a tu* han nascut de la necessitat, setmana rere setmana”

“Atacar Mallorca? Mentida! Dinamit Mallorca, la faig volar”